

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2008

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

1^ο ΘΕΜΑ

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και λαμβάνοντας υπόψη σας το παρακάτω κείμενο να παρουσιάσετε τις συνθήκες και τους λόγους που συνέβαλαν στην ανάδειξη της “νέας γενιάς”.

“Η ανατροπή της Δυναστείας δεν ετρόμαζε την νεολαίαν. Ούτε η στρατιωτική νεότης ούτε η πανεπιστημιακή είχαν δοκιμάσει τα δεινά της αναρχίας, όπως οι πατέρες αυτών. Ηγνόουν πόσοι λανθάνοντες κίνδυνοι εγλείονται εν πάση ανατροπή και πόσοι απροσδοκίτως αναβλαστάνουν εξ αυτής. Τα μεγάλα εν Ιταλία συμβάντα και η μυθώδη φήμη του Γαριβάλδη, όχι μόνον επλήρουν την ψυχήν της νεότητος φρούδων ονείρων και ελπίδων, αλλά απέβαινον και όπλα σπουδαία δημοκοπικού αντιδυναστισμού εις χείρας των αντιπολιτευομένων αρχηγών, οίτινες δεν επιρροπούν μόνον δια του λόγου την φαντασίαν της νεότητος, αλλ’ επεδίδοντο και εις πολιτικής αρθρογραφίαν κυριολεκτικώς εμπρηστικήν. Εις τον στρατόν, το επικρατούν στοιχείον ήσαν φιλόδοξοι και ανυπόμονοι αξιωματικοί οίτινες δεν εβράδυναν να συμμερισθώσι τας διαδικομένας ιδέας και μέγα μέρος αυτών συνηδελφώθη μετά της νεολαίας”.

Γ. Ασπρέας, Πολιτική ιστορία της νεωτέρας Ελλάδος, τομ.Α, σελ. 244

2^ο ΘΕΜΑ

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και λαμβάνοντας υπόψη σας το παράθεμα που ακολουθεί να προσδιορίσετε τους παράγοντες που καθόρισαν τη στάση του Ελ. Βενιζέλου στο ζήτημα της δημιουργίας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας.

“Ο Βενιζέλος απέβλεπε στο να φθάσει η Ελλάδα στα πρόθυρα της Κωνσταντινούπολης, να πατήσει πόδι στην Ιωνία και να παγιώσει αυτή την επέκταση, για την οποία ήδη είχε συναντήσει ζωηρές αντιδράσεις που, με άπειρες δυσκολίες, εξουδετέρωσε ή παράκαμψε. Δεν ήθελε, λοιπόν, να φανεί υποστηρίζοντας υπερφίαλες αξιώσεις... Λόγω της γεωγραφικής θέσης του Πόντου, θα ήταν ακατόρθωτο εγχείρημα η αποστολή στρατευμάτων για την απελευθέρωσή του. Κι αν ακόμα η Αντάντ επιδίκαζε στην Ελλάδα, με τη Συνθήκη των Σεβρών, και τον Πόντο, πάλι δε θα μπορούσαμε να τον κρατήσουμε, γιατί ήταν πολύ μακριά από τις βάσεις ανεφοδιασμού. Και η διασπορά

των στρατιωτικών δυνάμεων θα ήταν σε βάρος μας. Ενώ ο Κεμάλ θα είχε την ευχέρεια να μετακινεί το στρατό του άλλοτε κατά του βορείου μετώπου, άλλοτε κατά του δυτικού....

Οι τουρκοσοβιετικές συνεννοήσεις και συμφωνίες εδημιούργησαν μια νέα τάξη πραγμάτων στην περιοχή Ανατολικής Μικρασίας, Πόντου, Καυκάσου, Περσίας και προξένησαν πολλές ανησυχίες στην Αγγλία και στις άλλες Δυτικές Δυνάμεις, που ενδιαφέρονταν για την εκμετάλλευση των πετρελαιοφόρων περιοχών. Όλα αυτά τα έβλεπε ο Βενιζέλος και αποθάρρυνε τις επιτροπές των Ποντίων που πολιορκούσαν τις αντιπροσωπείες των Μεγάλων στις Διασκέψεις. Η ένωση του Πόντου με την Ελλάδα ήταν κάτι παραπάνω από ανέφικτη, ήταν ουτοπική - αυτό έβλεπε ο Βενιζέλος. Η λύση της ίδρυσης αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας ήταν ανεφάρμοστη. Μόνη διέξοδο στο ποντιακό πρόβλημα είδε ο Μεγάλος Κρητικός την ομοσπονδιακή ένωση του Πόντου με την Αρμενία.

[Φάνη Κλεάνθη, Έτσι χάσαμε τη Μικρασία, σ. 183-184]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 1^ο ΘΕΜΑ

Από το βιβλίο γράφουμε τα ακόλουθα αποσπάσματα: “Τα πολιτικά κόμματα...σε παρακμή”(σελ.73) και “οι ηγετικές προσωπικότητες...εξέφραζαν”(σελ.75)

Το παράθεμα παρέχει τη δυνατότητα να διαμορφώσουμε μια πληρέστερη άποψη ή τουλάχιστον φωτίζεται και μια διαφορετική πλευρά - για την κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά την αποχώρηση των παλαιών πολιτικών, καθώς και τους λόγους που διαμορφώθηκαν οι νέες ιδέες και νοοτροπίες. Επισημαίνεται, λοιπόν, πως οι νέοι στρατιωτικοί και οι φοιτητές ή οι απόφοιτοι των πανεπιστημίων, καθώς είχαν έλλειψη εμπειριών από τα δεινά της αναρχίας, δε φοβόταν την “ανατροπή της Δυναστείας”. Άλλωστε η νέα γενιά, η οποία ασκούσε έντονη κριτική στους παλαιότερους και θεωρούσε την Αυλή και το βασιλιά εμπόδιο στην ανάπτυξη του συνταγματικού πολιτεύματος, δεχόταν μεγάλη επιρροή από τις επαναστατικές εξελίξεις στην Ιταλία. Χαρακτηριστικά αναφέρεται πως η μυθική φήμη του Γαριβάλδη γέμιζε τις ψυχές των νέων “φρούδες” ελπίδες και όνειρα.

Επιπλέον, το παράθεμα μας δίνει τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε τον τρόπο με τον οποίο ορισμένοι πολιτικοί εκμεταλλεύθηκαν την αντιμοναρχική

διάθεση της νεολαίας. Αντιπολιτευόμενοι πολιτικοί δεν περιορίζονταν σε εμπρηστικούς λόγους, αλλά επιδίδονταν συστηματικά και σε “εμπρηστική” πολιτική αρθρογραφία.

Τελικά όλη αυτή η δυσαρέσκεια κατέληξε, το Φεβρουάριο του 1862, σε επανάσταση με αίτημα την απομάκρυνση του Βασιλιά. Στην επανάσταση συμμετείχαν κατά κύριο λόγο άνεργοι απόφοιτοι πανεπιστημίου, καθώς και αξιωματικοί, στοιχείο που αναφέρεται και στο παράθεμα.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 2^ο ΘΕΜΑ

Από το βιβλίο γράφουμε “ Η κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου ...Δημοκρατία” σελ 250-251

Στο παράθεμα “φωτίζονται” σημαντικά οι λόγοι για τους οποίους ο Βενιζέλος δεν συμπεριέλαβε τον Πόντο στο φάκελο των ελληνικών διεκδικήσεων στο συνέδριο Ειρήνης στο Παρίσι. Αφενός, ο Βενιζέλος ήθελε να επιτύχει, πρώτιστα, την παγίωση της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη και την Ιωνία. Εκτιμούσε, λοιπόν, πως η ταυτόχρονη διεκδίκηση της δημιουργίας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας θα φάνονταν υπερφίαλη και θα αποδυνάμωνε τον κύριο στόχο του. Αφετέρου έκρινε ότι, ακόμη και στην περίπτωση που οι Σύμμαχοι επιδίκαζαν στην Ελλάδα τον Πόντο, θα ήταν φοβερά δύσκολο στην Ελλάδα να κυριαρχήσει σ’ αυτό το γεωπολιτικό χώρο που ήταν τόσο μακριά από τις βάσεις ανεφοδιασμού. Επιπλέον ο Βενιζέλος, με τη γνωστή διορατικότητα και οξύνοια του, αντιλήφθηκε πως είχε δημιουργηθεί μια νέα τάξη πραγμάτων στην περιοχή του Πόντου, Μικρασίας, Περσίας. Οι τουρκοσοβιετικές συμφωνίες θορύβησαν ιδιαίτερα τις Δυτικές δυνάμεις που ενδιαφέρονταν για την εκμετάλλευση των πετρελαιοφόρων αυτών περιοχών. Ο Κρητικός πολιτικός διέβλεπε πως το αίτημα των Ποντίων προς τις δυνάμεις της Αντάντ στις παρούσες συνθήκες της νέας τάξης πραγμάτων δε θα τύχαινε ευνοϊκής υποδοχής. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο παράθεμα, ο Βενιζέλος θεωρούσε την ίδρυση αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας ανέφικτη, ουτοπική. Γι’ αυτούς τους λόγους υποστήριξε την ένωση του Πόντου με την Αρμενία.

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΤΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

Γ. ΧΑΣΙΑΚΗΣ
στον ΠΕΙΡΑΙΑ